

<https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-9934-2021-13>

ROLE EVROPSKÉHO STABILIZAČNÍHO MECHANISMU V BANKOVNÍ UNII

Nikol Nevečeřalová

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Tento příspěvek blíže pojednává o nové roli Evropského stabilizačního mechanismu a vztahu k bankovní unii, resp. k Jednotnému fondu pro řešení krizí. V rámci příspěvku je hlavní pozornost věnována ESM ve vztahu k bankovní unii. Cílem příspěvku je zejména analyzovat jmenované „fondy“, jejichž primární účel je zajištění stability Unie.

Keywords in original language

Evropský Stabilizační Mechanismus; Bankovní unie; Jednotný fond pro řešení krizí.

Abstract

This paper deals in detail with the issue of new role of the European Stabilization Mechanism and the relationship with the banking union, resp. to the Single Resolution Fund. Within the paper, the main attention is to focus on the ESM in relations to the Banking Union. The aim of the paper is in particular to analyse the named “funds”, whose primary objective is to ensure the stability of the Union.

Keywords

European Stabilization Mechanism; Banking Union; Single Resolution Fund.

1 Úvod

Evropský Stabilizační Mechanismus (European Stabilization Mechanism, **ESM**) jako fond finanční asistence disponuje mimo jiné i nástrojem „rekapitalizace bankovního systému“ (Direct Recapitalisation Instrumen), kdy

se členský stát mohl na ESM obrátit a žádat prostředky nutné k rekapitalizaci bankovního systému, a to v případě bude-li ohrožena stabilita eurozóny. V souvislosti s reformním úsilím, které momentálně v EU panuje, došlo i na ESM, kdy dne 30. listopadu 2020 došlo na jednání Euroskupiny k politické dohodě a ESM bude úvěrově propojeno s Jednotným fondem pro řešení krizí (Single Resolution Fund, **SRF**). Nutno podotknout, že politické debaty o zajištění stability eurozóny započaly v roce 2008 přičemž jejich výsledkem bylo zavedení tzv. eurovalů (EFSM,¹ EFSF,² ESM). S notnou dávkou abstrakce je možné shledávat u jmenovaných fondů společný znak, tj. účel pro který vznikly, tím účelem je zajištění finanční stability (eurozóny). Nutno dodat, že jednotlivé valy se liší v řadě kritérií např. v právní osobnosti (právní subjektivitě), dlouhodobosti zřízení či dokonce ve vztah k právnímu rámci EU.

Ve světle událostí z roku 2008 byla vytvořena i bankovní unie a v rámci ní vytvořen Jednotný mechanismus dohledu a Jednotný mechanismus řešení krizí (tzv. pilíře bankovní unie), přičemž právě druhý zmíněný pilíř bankovní unie je tvořen výborem a fondem, který vznikl na základě nařízení č. 806/2014 jako fond disponující nástroji jimiž má dojít k řešení krize v bankovním sektoru. V rámci tohoto příspěvku se věnuji otázce vztahu a odpovědnosti ESM a SRF vůči unijním orgánům, kdy stručně uvedu způsob a okolnosti vzniku těchto „fondů“, které mají dle mého názoru společný „pouze“ účel vzniku, a to ochranu stability, přičemž stěžejní oblastí, jakou se v rámci tohoto příspěvku zabývám je analýza působení „fondů“ a jejich spolupráce s unijními orgány a od nich odvozených pravomocí a odpovědností.

2 Reformní snahy Evropského stabilizačního mechanismu

Současná krize vyvolaná pandemií Covid-19 má negativní dopad na národní ekonomiky a na základě oprávněných obav o fiskální stabilitu eurozóny došlo ze strany EU k přijetí řady opatření sloužící k podpoře a zajištění stability EU jako celku. V rámci politických debat byla dne 27. listopadu 2020

¹ Evropský mechanismus finanční stabilizace (European financial stabilisation mechanism), Srov. OLIVARES-CAMINAL, R. OECD – the eu architecture to avert a sovereign debt crisis. *OECD* [online]. 2011. Dostupné z: <https://www.oecd.org/finance/financial-markets/49191980.pdf>

² Evropský nástroj finanční stabilizace (European financial stability facility).

na Eurosumitu dojednána aktivace, resp. reforma Evropského stabilizačního mechanismu jako nástroje sloužícího k ochraně stability eurozóny. Započatí prací, resp. změn smlouvy o ESM³ předcházela Návrh představený v rámci euroskupiny dne 14. června 2019 a dá se říci, že se stal jedním z prvních, na nějž navazovala řada jednání. Tato jednání se neomezovalo pouze na otázky reformy ESM, ale součástí návrhu byly i návrhy změn, které by se dotkly SRF apod., soubor projednávaných otázek byl v zásadě schválen na zasedání Euroskupiny ze dne 4. prosince 2019.

30. listopadu 2020⁴ byla jednání završena a Euroskupina souhlasila s pokračováním reformy a že v lednu 2021 dojde, ve jménu reformy ESM, k podpisu revidované smlouvy a k zahájení ratifikačního procesu. Ministři se rovněž dohodli, že společné jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí vstoupí v platnost v předstihu, a to již na začátku roku 2022.⁵ K chystané reformě se vyjádřil ministr financí eurozóny Paschal Donohoe,⁶ který zamýšlenou reformou ESM a navázáním na SRF odůvodňuje tak, že ESM jako záchranný fond vytvoří úvěrovou linku jíž bude funkčně jistit Jednotný fond pro řešení krizí a dodává, že reformou dojde k posílení bankovní unie čímž ESM pomůže zajistit, aby v případě selháním banky nedošlo k poškození ekonomiky a to ani ke způsobení finanční instability.⁷

Jeví se, že reforma ESM získala potřebnou podporu, neboť již ve dnech 27. ledna a 8. února 2021⁸ došlo k podpisu pozměňovací Dohody, kterou

³ NEVEČERÁLOVÁ, N. a J. SCHWEIGL. *Právní aspekty evropských fondů finanční asistence*. Brno: Masarykova universita, 2020, s. 98. Dostupné z: <https://munishop.muni.cz/obchod/knihy/pravni-aspekty-evropskych-fondu-financi-asistence-0x000089617>

⁴ Statement of the Eurogroup in inclusive format on the ESM reform and the early introduction of the backstop to the Single Resolution Fund. *Evropská rada a Rada evropské unie* [online]. 30. 11. 2020. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/11/30/statement-of-the-eurogroup-in-inclusive-format-on-the-esm-reform-and-the-early-introduction-of-the-backstop-to-the-single-resolution-fund/>

⁵ Ibid.

⁶ Paschal Donohoe byl zvolen ministrem financí eurozóny dne 9. července 2020 za předsedu Euroskupiny a od 17. července 2020 působil jako předseda rady guvernérů ESM jako předseda Euroskupiny.

⁷ Remarks by Paschal Donohoe following the Eurogroup video conference of 30 November 2020. *Evropská rada a Rada evropské unie* [online]. Tisková zpráva. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/11/30/remarks-by-paschal-donohoe-following-the-eurogroup-video-conference-of-30-november-2020/>

⁸ Evropský stabilizační mechanismus. ESM Members sign revised Treaty, entrusting the institution with new tasks. *ESM* [online]. 21. 1. 2021. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/press-releases/esm-members-sign-revised-treaty-entrusting-institution-new-tasks>

se mění smlouva o ESM.⁹ Pozměňovací Dohoda byla podepsaná členy ESM, byť je EU deklarováno, že tato dohoda je již podepsána členskými státy, tak pro vstup v platnost a následně účinnost je nutné, aby prošla ratifikačním procesem. Pokud bude tato Dohoda přijata v daném znění, bez pozměňovacích návrhů, a projde ratifikačním procesem členských států (19 členů eurozóny) ESM, stane se platnou a účinnou.

Nutno podotknout, že co se reformy v tzv. bankovní unii týče bude mezi nové úkoly ESM patřit „*zajištění jistění Jednotného fondu pro řešení krizí a silnější role v budoucích programech hospodářského přizpůsobení a předcházení krizím. Kromě toho bude proces podávání žádostí o preventivní úvěrové linky ESM jednodušší a nástroje budou efektivnější.*“¹⁰ Takto je uváděna reforma ESM na internetových stránkách, nicméně k čemu dochází. Jsem názoru, že zmíněnou reformou dochází, resp. dojde k posilování role ESM, byť se jedná o subjekt, jež stojí mimo právní rámec EU a je subjektem mezinárodního práva. V čele ESM stojí generální ředitel, mající odpovědnost především vůči Radě guvernérů skládající se z ministrů financí členů ESM. Přičemž jediným orgánem unie, jenž se zúčastňuje jako pozorovatel (a to ve formě pasivní účasti – tudíž není členem, který by byl oprávněn zasahovat do jednání) je Eurokomisař pro hospodářské a měnové záležitosti a šéf Evropské centrální banky.¹¹

ESM vzniklo v mezích mezinárodního práva veřejného na základě mezivládní dohody, kdy došlo k tzv. procesu internacionalizace což by se dalo vysvětlit jako situace, kdy členské státy vykonávají některé pravomoci „samy“ resp., nedochází k odebrání pravomocí EU, ale samy konkrétní státy

⁹ Evropský stabilizační mechanismus. ESM Treaty – Amending Agreement – Změna smlouvy o zřízení Evropského stabilizačního mechanismu mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Irskem, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Kyprskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maltskou republikou, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Portugalskou republikou, Slovinskou republikou, Slovenskou republikou a Finskou republikou. 27 ledna a 8 února 2021. *ESM* [online]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/legal-documents/esm-treaty-amending-agreement>

¹⁰ Evropský stabilizační mechanismus. ESM reforma. *ESM* [online]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/about-esm/esm-reform>

¹¹ Buletin červen 2011. *Evropská centrální banka* [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/mobu/mb201107en.pdf>

vykonávají bez zapojení Evropského parlamentu určitou agendu¹² jak plyne z článku 155 Smlouvy o fungování EU („SFEU“), přičemž výsledek jejich dohod je prezentován orgánům EU včetně jejich provádění, kterým je pověřena Komise.¹³ Jsem názoru, že dosavadní postavení ESM mimo právní rámec EU (myšleno, nevztahují se na něj primární smlouvy a vztah mezi orgány unie a ESM je vymezen „pouze“ dohodou) by mělo doznat také reformy. Dodávám, že ve vztahu k SRF bude ESM v postavení věřitele.¹⁴ Přičemž k tomuto rozhodnutí dospěla Euroskupina a je odůvodňováno tak, že povede ke zvyšování odolnosti bankovní unie a v důsledku i hospodářské a měnové unie.¹⁵

2.1 ESM jako nový „pilíř“ bankovní unie

Jsem názoru, že současně prováděnou reformou dochází k posilování postavení ESM, tj. získává novou pravomoc, a to ve vztahu k bankovní unii. Doposud tento fond disponoval nástrojem tzv. loans for direct bank recapitalisation,¹⁶ možného k užití rekapitalizace bankovního systému státu eorozony. Členskému státu tak bylo umožněno požadovat pomoc resp. finanční asistenci, která se neobešla bez dojednání podmínek jež byly obsaženy v dokumentu tzv. memorandu o porozumění. Signatáři tohoto dokumentu je na jedné straně ESM kladoucí podmínky, za jakých bude požadujícímu členskému státu finanční pomoc poskytnuta a na straně druhé žádající člen eurozóny jež se zavazuje podmínky splnit. Po zrušení tohoto instrumentu již nebude členskému státu umožněno žádat o finanční pomoc z tohoto titulu, ale členský stát se bude pravděpodobně nucen obrátit na bankovní

¹² BELLING, V. Finanční krize a návrat suveréna: několik myšlenek ke státoprávnímu kontextu fiskálního paktu. *AUCI*, 2012, roč. 58, č. 1, s. 7–21. Dostupné z: <https://karolinum.cz/casopis/auc-iuridica/rocnik-58/cislo-1/clanek-677>

¹³ Soudní rozhodnutí ze dne 30. 6. 1993, *Parliament proti Council and Commission Judgment of the Court*, věci C-181/91 a C-248/91. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e85e532-52d8-4ce6-987f-bfceb829c6d7.0002.03/DOC_1&format=PDF

¹⁴ Evropský stabilizační mechanismus. How much could the ESM lend to the Single Resolution Fund? *ESM* [online]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/content/how-much-could-esm-lend-single-resolution-fund>

¹⁵ Eurogroup. Eurogroup in inclusive format of 30 November 2020. *Evropský parlament* [online]. Brussels, 4. 12. 2020, ecfm.cefcpe(2020)8125941. Dostupné z: https://www.parlament.gv.at/PAKT/EU/XXVII/EU/04/30/EU_43041/imfname_11027968.pdf

¹⁶ NEVEČERALOVÁ, SCHWEIGL, op. cit., s. 60–79.

unii, přičemž posouzení, jakým způsobem dojde k řešení konkrétní situace bude ležet na orgánech dohledu. Chystanou změnou dojde i k ekonomickému provázání či dá se říci navázání bankovní unie na prostředky ESM.

Nutno připomenou, že vytvoření bankovní unie bylo iniciována v roce 2008, přičemž cílem bylo zajištění „neotřesitelnosti“ a stability bankovního sektoru v celé EU, tudíž členy jsou nejen státy eurozóny, ale též členské státy EU, které se zaváží ke spolupráci s Evropskou centrální bankou. Tito členové se řídí řadou předpisů a pravidel, zmiňují soubor pravidel, resp. jednotné požadavky obsažené v tzv. The Single Rulebook obsahující obezřetnostní pravidla dopadající na bankovní sektor.¹⁷ V rámci tohoto souboru nalezneme stěžejní právní akty jako nařízení a směrnice vedoucí k zajištění stability, prevence a to včetně úpravy jednotného postupu členských států v zajištění aplikace metodik, výpočtů atd. ve snaze zamezení vzniku nejasností a rozdílného výkladu norem dopadajících na bankovní sektor.¹⁸

Bankovní unie¹⁹ je tvořena tzv. dvěma pilíři, resp. mechanismy i) Jednotným mechanismem dohledu a ii) Jednotným mechanismem řešení krizí. Právě druhý zmíněný pilíř bankovní unie má za úkol řešit selhávající banky a sestává z výboru a fondu, tj. Jednotným výborem pro řešení krizí, SRB a Jednotným fondem pro řešení krizí, SRF.²⁰

SRF byl zřízen na základě nařízení č. 806/2014 (nařízení o SRM)²¹ a disponuje nástroji, které může použít v případech krize v bankovním sektoru. SRB tak

¹⁷ EBA – The Single Rulebook. Interactive Single Rulebook. *European Banking Authority*[online]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/single-rulebook>

¹⁸ Vzpomeňme Směrnici o kapitálových požadavcích (CRD IV) a Nařízení o kapitálových požadavcích (CRR), Basel III (soubor mezinárodně dohodnutých pravidel), Směrnice o systémech pojištění vkladů (DGS), Směrnice o ozdravných postupech a řešení krize bank (BRRD).

¹⁹ Článek 114 a čl. 127 odst. 6 Smlouvy o fungování Evropské unie.

²⁰ Fakta o Evropské unii – Bankovní unie. *Evropský parlament* [online]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/88/banking-union>

²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32014R0806>

na základě Dohody²² disponuje pravomocí použít SRF k zajištění adekvátních nástrojů nutných k řešení krize. V případě, že je SRF aktivován je dle čl. 45 nařízení o SRM, Výbor odpovědný orgánům Unie (Evropskému parlamentu a Radě) a na základě čl. 3 odst. 3 směrnice 2014/59/EU²³, je orgánem, jež má kompetenci řešit situaci na národní úrovni členského státu zpravidla národní centrální banka, příslušné ministerstvo nebo jiné orgány veřejné správy apod. Tím dochází k pokrytí dané situace a jejího řešení jak na unijní tak i národní úrovni a to ve světle spolupráce a minimalizace přeshovování nastalých problémů do bankovního systému jako celku.

Prostředky, kterými SRF disponuje jsou získávány od úvěrových institucí členských států bankovní unie, jež se tímto podílí na vytváření disponibilních prostředků jež „zůstávají“ na úrovni Unie, to se dá vysvětlit tak, že s prostředky je možné disponovat pouze v případě rozhodnutí Výboru a to za dodržení zásad spočívajících v ochraně finanční stability Unie.²⁴ Výbor je orgánem příslušným k řešení krizí, jenž je odpovědný za plnění úkolů svěřených mu nařízením o SRM, přičemž je odpovědný ne jen za vypracování plánů jak vyřešit konkrétní problémy krize ale též je odpovědný za přijetí adekvátního rozhodnutí jež s řešením dané krize souvisí. A jako agentura EU je za výběr a aplikaci svých řešení odpovědný Evropskému parlamentu, Radě a Komisi.²⁵

22 Dohoda mezi Evropským parlamentem a Jednotným výborem pro řešení krizí o praktických podmínkách uplatňování demokratické odpovědnosti a dohledu nad výkonem úkolů, které jsou Jednotnému výboru pro řešení krizí svěřeny v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí. Úřední věstník EU L 339/58 ze dne 24. 12. 2015. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32015Q1224\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32015Q1224(01))

23 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012. Text s významem pro EHP. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32014L0059>

24 Dohoda mezi Evropským parlamentem a Jednotným výborem pro řešení krizí o praktických podmínkách uplatňování demokratické odpovědnosti a dohledu nad výkonem úkolů, které jsou Jednotnému výboru pro řešení krizí svěřeny v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí.

25 Čl. 45 nařízení o SRM Srov. Dohoda mezi Evropským parlamentem a Jednotným výborem pro řešení krizí o praktických podmínkách uplatňování demokratické odpovědnosti a dohledu nad výkonem úkolů, které jsou Jednotnému výboru pro řešení krizí svěřeny v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí.

Může se jevit, že k řešení krize v bankovním sektoru existuje adekvátní systém, jenž by měl na základě monitorování a spolupráce v rámci bankovní unie být schopen adekvátně a včas reagovat na případné problémy a krize. Výbor disponuje i nástrojem SRF, který v případě nutnosti je možné aktivovat k řešení dané krize. Tudíž je otázkou, proč bylo Euroskupinou zvoleno řešení, jímž je reforma ESM a úvěrové navázání na SRF, vedou k tomu snad obavy z další krize jež by mohla bankovní systém postihnout?²⁶ Či v tom hraje roli především snaha v zajištění dostatečné finanční kapacity, resp. zajištění finančních prostředků prostřednictvím přístupu na kapitálové trhy prostřednictvím ESM, přičemž tyto prostředky by měly být alokovány rychleji než by to bylo v případě žádosti SRF o navýšení příspěvků od členů.²⁷ Jsem názoru, že stěžejním důvodem pro zavedení této úvěrové linky je složitost aktivace resp. celého systému využití prostředků SRB ze SRF. V rámci této práce nebudu dále uvádět onen proces, ale pouze dodám, že do procesu schvalování řešení krize na něj navazuje rozhodnutí o poskytnutí financování, se zapojuje celá řada orgánů s čímž souvisí i značná časová prodleva, která právě v situaci řešení např. úpadku/záchranu banky není žádoucí.²⁸

3 Povaha vztahů mezi ESM a EU

ESM vznikl na základě mezivládní dohody, tudíž nejedná se o podřízený orgán EU, není možné na něj aplikovat ani primární smlouvy EU a jsem názoru, že je též otázkou hodnou pozornosti, zda se na ESM vztahuje nařízení 1049/2001 o transparentním přístupu k dokumentům. Signatáři ESM jsou členské státy eurozóny, nikoli EU, a ESM ani nedovozuje svoje pravomoci od orgánů Unie. Byť ESM s orgány unie spolupracuje, a to velice úzce, jsem názoru, že tato spolupráce padá a stojí na uvážení nevyššího orgánu jakým způsobem a v jaké míře se bude „podřízovat“ právním předpisům EU či je respektovat.

²⁶ SMEETS, S. a D. BEACH. Intergovernmentalism and its implications—new institutional leadership in major EU reforms. *Journal of European Public Policy*, 2020, roč. 27, č. 8, s. 1137–1156.

²⁷ Článek 19 a 20 nařízení o SRM.

²⁸ Jednotný výbor pro řešení krizí. Decision of the plenary session of the board. of 29. dubna 2015. Adopting the Rules of Procedure of the Single Resolution Board in its Executive Session (SRB/PS/2015/8). Dostupné z: https://srb.europa.eu/sites/default/files/srb-rules-of-procedure-executive-session_en.pdf

Vzhledem k sílicímu mandátu ESM bylo nutné vyjasnit vztah, resp. zásady spolupráce mezi EU a ESM, tímto dokumentem je Memorandum o porozumění týkající se pracovních vztahů mezi oběma orgány²⁹ čímž došlo k určení vztahu mezi oběma institucemi, které se tímto dokumentem řídí od roku 2018 a které není dotčeno ani probíhající reformou: „*Stávající pravomoci a povinnosti obou orgánů, jak jsou zakotveny v právu Evropské unie a ve smlouvě o ESM, zůstávají nedotčeny. Tímto memorandem není dotčena ani případná reforma ESM.*“³⁰ Z toho plyne, že byť ESM disponuje, resp. po ratifikaci bude disponovat novými případně rozšiřujícími pravomocemi nedošlo k posílení postavení (unijních orgánů) a rozšíření pravomocí jež by umožnily ovlivnit či participovat na rozhodování ESM.

Je patrné, že co se vztahu a provázanosti na EU a unijní orgány z pozice ESM či SRB, resp. SRF týče, jsou zde rozdíly a to: i) ve způsobu vzniku ii) v pravomocích, tj. od koho jsou tyto pravomoci odvozeny, s čímž souvisí především otázka iii) odpovědností a iv) získáváním finančních prostředků a v poslední řadě v) v členské základně.

Jak jsem uvedla výše, bankovní unie sestává z řady právních předpisů ať se jedná o nařízení či směrnice, přičemž i na vnitrostátní úrovni je jednotlivými členskými státy oblast bankovníctví značně regulována. Na rozdíl u ESM, kde k regulaci ze strany unijních orgánů není možné přistoupit, a v tom vidím značný nepoměr.

4 Závěr

Dne 30. listopadu 2020 došlo na jednání Euroskupiny k politické dohodě jejímž výsledkem byl i konsensus na reformování Evropského stabilizačního mechanismu. Tato reforma se bude týkat řady oblastí při nich ESM posílí a bude hrát roli v případě nutnosti zajištění stability eurozóny, přičemž v rámci dojednaných změn bude sloužit i jako jistící mechanismus pro bankovní unii, konkrétně dojde k úvěrovému propojení s Jednotným fondem pro řešení krizí. Samotná reforma je zástupci unie prezentována

²⁹ Evropská komise a Evropský mechanismus stability stanovily zásady spolupráce. *Evropská komise* [online]. Tisková zpráva, 27. 4. 2018. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_18_3541

³⁰ Ibid.

jako nutná³¹ a odůvodňována tak, že danou reformou bude ESM disponovat preventivní úvěrovou linkou.

Danou reformou dojde u ESM k nahrazení nástroje „rekapitalizace bank“, a to právě rozšířením pravomocí (zavedením) úvěrové linky, která bude SRF umožňovat čerpat prostředky, kdy tyto prostředky bude ESM získávat na kapitálovém trhu. V případě bankovní krize a po vyčerpání všech disponibilních prostředků „uložených“ v SRF bude SRB oprávněn žádat o půjčku až do výše 68 miliard € ESM³² a tato půjčka bude následně splacena z bankovních příspěvků do SRF.³³

V rámci této práce jsem uvedla rozdíly v uvedených fondech, které byly založeny na základě krizových událostí, ale každý na jiném právním základě. Společným cílem obou jmenovaných „fondů“ je udržovat stabilitu v Unii, každý v jiné oblasti, nicméně oba tyto „fondy“ disponují rozdílnými nástroji a též jinou členskou základnou. V rámci tohoto příspěvku jsem uvedla na základě jakých událostí a právních předpisů došlo k propojení bankovní unie konkrétně SRF a ESM „fondů“ které se liší v pravomocích, odpovědnosti i postavení ve vztahu k unijním orgánům.

V současné době se vztah mezi ESM a orgány unie řídí Memorandem o porozumění týkající se pracovních vztahů mezi oběma orgány.³⁴ Závěrem bych chtěla dodat, že s rozšiřujícími se pravomocemi ESM a navázání na bankovní unii, by dle mého názoru mělo dojít i k rozšíření pravomocí evropských orgánů, resp. úpravě způsobu a pravomocí jakým způsobem je možné aktivně participovat na ESM a jeho svěřování v rámci celé unie.

Literature

BELLING, V. Finanční krize a návrat suveréna: několik myšlenek ke státoprávnímu kontextu fiskálního paktu. *AUCI*, 2012, roč. 58, č. 1, s. 7–21. ISSN 0323-0619. Dostupné z: <https://karolinum.cz/casopis/auc-iuridica/rocnik-58/cislo-1/clanek-677>

³¹ Jsem názoru, že k tomuto postoji přispěl i šok z rychlosti šíření a důsledků souvisejících s pandemií Covid-19.

³² Za správné rozhodnutí a vyplacení, resp. schválení půjčky odpovídá Správní rada ESM to plyne z článku 16(4) revidované Dohody o ESM.

³³ Evropský Stabilizační Mechanismus. ESM Members sign revised Treaty, entrusting the institution with new tasks. 21. ledna 2021.

³⁴ Evropská komise. Evropská komise a Evropský mechanismus stability stanovily zásady spolupráce.

NEVEČEŘALOVÁ, N. a J. SCHWEIGL. Právní aspekty evropských fondů finanční asistence. Brno: Masarykova universita, 2020. Dostupné z: <https://munishop.muni.cz/obchod/knihy/pravni-aspekty-evropskych-fondu-financni-asistence-0x000089617> [cit. 20. 4. 2021].

OLIVARES-CAMINAL, R. OECD – the EU architecture to avert a sovereign debt crisis. *OECD* [online]. 2011 [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/finance/financial-markets/49191980.pdf>

SMEETS, S. a D. BEACH. Intergovernmentalism and its implications—new institutional leadership in major EU reforms. *Journal of European Public Policy* [online]. 2020, roč. 27, č. 8, s. 1137–1156 [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13501763.2019.1699940>

Dohoda mezi Evropským parlamentem a Jednotným výborem pro řešení krizí o praktických podmínkách uplatňování demokratické odpovědnosti a dohledu nad výkonem úkolů, které jsou Jednotnému výboru pro řešení krizí svěřeny v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí. Úřední věstník EU L 339/58 ze dne 24. prosince 2015. In: *EUR-LEX*. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32015Q1224\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32015Q1224(01))

Jednotný výbor pro řešení krizí. Decision of the plenary session of the board. of 29 April 2015. Adopting the Rules of Procedure of the Single Resolution Board in its Executive Session. [online]. (SRB/PS/2015/8). [cit. 21. 4. 2021]. Dostupné z: https://srb.europa.eu/sites/default/files/srb-rules-of-procedure-executive-session_en.pdf

EBA-The Single Rulebook. *European Banking Authority* [online]. Interactive Single Rulebook [cit. 21. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/single-rulebook>

Bulletin červen 2011. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/mobu/mb201107en.pdf>

Evropská komise a Evropský mechanismus stability stanovily zásady spolupráce. *Evropská komise* [online]. Tisková zpráva, 27. 4. 2018 [cit. 15. 4. 2021]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_18_3541

- Evropský mechanismus finanční stabilizace (European financial stabilisation mechanism). *OECD* [online]. [cit. 15. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/finance/financial-markets/49191980.pdf>
- Evropský nástroj finanční stabilizace (European financial stability facility). *ESM* [online]. [cit. 15. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/efsf-overview>
- Eurogroup. Eurogroup in inclusive format of 30 November 2020. *Evropský parlament* [online]. Brussels, 4. 12. 2020, ecfn.cefn.cefn(2020)8125941 [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: https://www.parlament.gv.at/PAKT/EU/XXVII/EU/04/30/EU_43041/imfname_11027968.pdf
- Fakta o Evropské unii – Bankovní unie. *Evropský parlament* [online]. [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/88/banking-union>
- Remarks by Paschal Donohoe following the Eurogroup video conference of 30 November 2020. *Evropská rada a Rada Evropské unie* [online]. Tisková zpráva [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/11/30/remarks-by-paschal-donohoe-following-the-eurogroup-video-conference-of-30-november-2020/>
- Statement of the Eurogroup in inclusive format on the ESM reform and the early introduction of the backstop to the Single Resolution Fund. *Evropská rada a Rada Evropské unie* [online]. 30. 11. 2020 [cit. 23. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/11/30/statement-of-the-eurogroup-in-inclusive-format-on-the-esm-reform-and-the-early-introduction-of-the-backstop-to-the-single-resolution-fund/>
- How much could the ESM lend to the Single Resolution Fund? *Evropský stabilizační mechanismus* [online]. [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/content/how-much-could-esm-lend-single-resolution-fund>
- ESM Members sign revised Treaty, entrusting the institution with new tasks. *Evropský stabilizační mechanismus* [online]. 21. 1. 2021 [cit. 15. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/press-releases/esm-members-sign-revised-treaty-entrusting-institution-new-tasks>
- ESM Lending toolkit. *Evropský stabilizační mechanismus* [online]. [cit. 20. 4. 2021] Dostupné z: <http://www.esm.europa.eu/assistance/lending-toolkit>

ESM Treaty – Amending Agreement – Změna smlouvy o zřízení Evropského stabilizačního mechanismu mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Irskem, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Kyprskou republikou, Lotyšskou republikou, Litevskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maltskou republikou, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Portugalskou republikou, Slovinskou republikou, Slovenskou republikou a Finskou republikou. 27 ledna a 8 února 2021. *Evropský stabilizační mechanismus* [online]. [cit. 21. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/legal-documents/esm-treaty-amending-agreement>

ESM reforma. *Evropský stabilizační mechanismus* [online]. [cit. 15. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.esm.europa.eu/about-esm/esm-reform>

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010. In: *EUR-LEX* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32014R0806>

Smlouva o Fungování Evropské unie. (konsolidovaná verze). In: *EUR-LEX* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 Text s významem pro EHP. In: *EUR-LEX* [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32014L0059>

Soudní rozhodnutí ze dne 30. 6. 1993, *Parliament proti Council and Commission Judgment of the Court*, věci C-181/91 a C-248/91. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e85e532-52d8-4ce6-987f-bfccb829c6d7.0002.03/DOC_1&format=PDF

Contact – e-mail

neveceralovanikol@seznam.cz; 431305@mail.muni.cz